

Vil man ha forskning i museene?

Museumspolitiske mål og hindringer for forskningsarbeid

TOVE INGEBJØRG FJELL, TEEMU RYYMIN & HANS-JAKOB ÅGOTNES

Title: Is research welcomed in museums? Museum policy and obstacles to research

Abstract: *The Norwegian museum policy states that research is an important part of museum activities. Numerous structural and more employee-directed measures have been implemented, nationally and locally in the museums, to further and encourage research activity in the sector. Based on a survey among museum employees who have participated in continuing education courses in research and research publication at the University of Bergen, we argue that structural measures – such as research leadership systems and formal research plans – at individual museums are important, but not sufficient to further research. Individual adaptation of the working environment, where research projects are prioritised by the institution leadership and given time, is crucial for furthering of research in museums.*

Keywords: Museum, research, continuing education, museum policy, survey

INTRODUKSJON

Forskning i museene er et tema som står høyt på dagsordenen i de nordiske landene. Det er en uttalt forventning fra offentlige myndigheter at museene skal drive forskning. Spørsmålet er om museums-sektorene lever opp til forventningen, og hva som eventuelt skal til for å gi forskning større plass i museenes virksomhet. Vi vil diskutere dette med utgangspunkt i norske forhold, men på bakgrunn av forskningslitteratur også fra Sverige og Danmark. De ulike posisjonene på feltet reiser en rekke spørsmål som krever avklaring. Hvilket forskningsbe-

grep som legges til grunn er avgjørende både for hvordan man vurderer tilstanden og hvilke tiltak som kan føre til mer forskning.

I Sverige, Finland og Danmark uttrykker de gjeldende museumslovene en sterk forventning om at museene skal bidra til forskning.¹ I Norge er de offentlige forventningene til museene ikke regulert ved egen lovgivning. Men forskningens grunnleggende betydning for museene har vært en bærende museumspolitisk tanke de siste femti årene også her. Den såkalte Hove-komiteen fastslo i 1970 at museenes oppgave ikke bare var “å bevare, men også

å forklare, det vil si ved studier og forskning å utdype vår viten om vår kulturutvikling” (*Innstilling om de halvoffentlige museers virksomhet og drift fra Museumskomiteén 1967*:15). Innstillingen innvarslet et sterkere statlig engasjement i sektoren. Innføringen av tilskuddsordningen for halvoffentlige museer i 1975 medførte høyere forventninger til den faglige kvaliteten i museenes arbeid. Siden da og særlig fra 1990-årene har en mer aktivt inngripende offentlig museumspolitikk framhevet forskningens plass stadig sterkere. Stortingsmeldingen *Kultur i tiden* (St.meld. nr. 61 (1991-1992)) viser en vilje til sterkere styring av museenes virksomhet også innholdsmessig, blant annet ved å framheve tema fra nyere tid, som industri- og kystkultur. Senere har kulturelt mangfold kommet i forgrunnen (St.meld. nr. 49:52f.).

Disse endringene bærer bud om en grunnleggende omvurdering av museets rolle: En ny forståelse av museenes funksjoner og betydning ligger til grunn, der museene sees som kritiske samfunnsaktører som skaper ny kunnskap med relevans for aktuelle samfunnsproblemer. Velure-utvalget som lanserte den nye forståelsen gjennom utredningen *Museum: Mangfald, minne, møtestad*, poengterte blant annet at forskning måtte være “eit avgjerande element” i museenes kunnskapsproduksjon, og at forskningsaktiviteten måtte økes (NOU 1996:7, 41). Stortingsmeldinga *Kjelder til kunnskap og oppleving* oppgraderte forskningens betydning ytterligere ved å fastslå at forskning skulle være selve grunnlaget for både samlings-, bevarings- og formidlingsarbeidet; også ifølge denne meldingen måtte forskningsaktiviteten økes, kvaliteten bedres og kompetansen heves (St.meld. 22 1999-2000:118-120;129-130). Det så langt ferskeste museumspolitiske grunnlagsdokumentet, St. meld. nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*

framhevet forskning som ett av museumssektorens fire hovedmål. Å forske er én av museets grunnforpliktelser, ved siden av å samle, bevare og formidle, ifølge ICOMs retningslinjer, som meldingen tar utgangspunkt i. Forskningen skal sikre at alt fra innsamling til formidling er målrettet. Samtidig har ambisjonene om å styre virksomheten økt. Etter at mål- og resultatstyring ble innført i 1995 (Østby 2009: 168) har staten fått mulighet til å påvirke det enkelte museum gjennom tildelingsbrev og rapportering om bruk av bevilgede midler. Det gjelder det tematiske innholdet i formidlingen så vel som forskningsvirksomheten.

De politiske styringssignalene er altså klare: Forskning skal være grunnlaget for museenes virksomhet, og det må forskes mer og bedre i museene. Likevel kan det se ut som det er langt fram til målet. I 2009 slo kulturhistorikeren Anne Eriksen fast at forskning var “lite annet enn et løst honnørord eller et vagt fremtidsønske” i mange museer, og hun hevdet videre at forestillingen om “museet som vitenskapelig institusjon som driver forskning, forblir en skygge” (Eriksen 2009:163). I denne artikkelen diskuterer vi hva som kan forklare avstanden mellom politiske målsetninger og faktisk forskningsvirksomhet. Siden det finnes ulike forståelser av “forskning i museumssektoren” i museumspolitiske dokumenter, faglitteratur og debatt, vil vi også tematisere dette. Er forskning ved museer noe annet enn forskning i akademia? Forståelsen av hva forskning i museene er og bør være, er viktig å klargjøre dersom det skal være mulig å øke omfanget av og heve kvaliteten ved forskningsaktivitetene i sektoren. Ulike forståelser av hva forskning er, vil gi forskjellige strategier og midler for å nå slike museumspolitiske mål.

Om vi forutsetter at det finnes barrierer mot forskning i museene, hva består disse i? Hva er det som gjør det vanskelig for museumsansat-

te å forske? I hvilken grad ligger problemet i strukturelle forhold – er museet en dårlig egnet ramme for forskning? Hva betyr det om ansatte har formell forsknings-kompetanse eller ikke? I hvilken grad spiller ansattes arbeidsvilkår og innstilling til arbeidsoppgaver inn? Vi vil nærme oss disse spørsmålene med utgangspunkt i faglitteratur og våre erfaringer med et etter- og videreutdanningstilbud ved Universitetet i Bergen, og vi spør hva som fremmer og hva som hemmer forskning i museene.

TIDLIGERE FORSKNING

Forskningsaktivitet og museer har i de siste ti-årene fått stadig mer oppmerksomhet i nordisk sammenheng. Måten temaet har blitt grepet an av forskere og museumsfolk, har imidlertid variert. Mange har vært opptatt av forskning om museer, det vil si museologi, museologiutdanning og museumsstudier i de nordiske land (se for eksempel Vilks 1993; Waidacher 1997; Johansen 2000; Smeds 2006; Frøyland 2007; Whitehead & Hafsteinsson 2008; Brenna 2009; Henningsen & Hansen 2014; Ågotnes 2018; Smeds 2018; Aronsson 2018; Linqvist 2019). Mye av denne diskusjonen har dreid seg om hva museologi bør forstås som. Andre har diskutert forskning i museene – og særlig hvorfor det angivelig forskes stadig mindre i museene (se for eksempel Fägerborg 2003; Ydse 2007; Eriksen 2009; Pettersson 2009; Nørskov 2018). Et sentralt diskusjonstema har vært hvordan begrepet “forskning” i tilknytning til museene faktisk brukes – og hvordan det *burde* forstås. Det er påpekt av flere at begrepet stundom brukes i museene på en bredere måte enn det som er vanlig i akademiske sammenhenger, slik at ulike former for kunnskapsopparbeiding som dokumentasjon, utstillingsarbeid og evalueringer omtales som forskning (se for eksempel Fägerborg 2003;

331-332; Lund 2016:161-162). Som vi skal se, fremheves dette av noen som et problem, mens andre har tatt til orde for at forskningsbegrepet i en museumssammenheng kan være ulik den vi finner i akademien.

I den nordiske litteraturen om temaet kan vi, noe forenklet, avtegne to hovedposisjoner i synet på hva “forskning” i museumssammenheng bør forstås som. Den første av disse fremhever, av noe ulike grunner, at forskning i museene kan forstås som *noe annet* enn akademisk forskning, og i tråd med dette at også vitenskapelig publisering i museumssammenheng kan foregå etter andre kriterier enn de vanlige i forskningsverdenen (Pabst 2016) – med andre ord at det kan stilles andre kvalitetskrav til museumsforskning enn til annen forskning. I det norske Kulturrådets utredning *Museum, arkiv og samfunn. Kunnskapsbehov og utfordringer* fra 2007, som diskuterer utfordringer og dilemmaer som kulturarvsinstitusjoner stilles overfor, ble det åpnet for en utvidelse av hva som menes med forskning ved å knytte begrepet nærmere til formidling (Ydse 2007:7, 24-35). Også i Kulturrådets rapport om programmet “Forskning om museer og arkiv” ble det stilt spørsmål ved innholdet i forskningsbegrepet, og om forskning ved museer er noe annet enn forskning i akademien (Heen & Salomon 2013:23). Her ble det understreket at det finnes svake vitenskapelige artikler i fagfelleverderte tidsskrift og “kvalitetsmessig svært god kunnskapsutvikling som ikke resulterer i såkalt vitenskapelig publisering”, og en bredere debatt om forholdet mellom forskning og kunnskapsproduksjon ble etterlyst (Heen & Salomon 2013:23). Etnolog og førstekonservator Kathrin Pabst påpekte i 2016 problemet med å få gjennomført forskning i en travel museumshverdag. Skal formidling, forvaltning eller noe annet prioriteres ned for at forskning skal kunne finne sted, spurte hun, og

adresserte også spørsmålet om nivå: “Derfor håper jeg at museumssektoren tør å drøfte om og hva slags annet nivå som kan være fullt ut akseptabelt, og at slik kunnskap får den anerkjennelsen den fortjener” (Pabst 2016; se likevel Pabst 2017, hvor hun presiserer at “[d]et er en selvfølge at museumsforskning må oppfylle de samme kravene som annen forskning”). De svenske antikvarierne Cecilia Bygdell og Anna Hansen spør “om inte museianställda forskare behöver kunna tala om sin forskning även i andra termer än de traditionella vetenskapliga disciplinerna” (Bygdell & Hansen 2019:58), mens idehistorikeren Mattias Bäckström har argumentert for “utställningsspecifik forskning” i museene som en annen form for forskning – “ett sätt att göra potentiell vetenskap och essäistisk kunskap i och genom utställningsproduktioner” (Bäckström 2016:10). Også sosialantropologen og museumsmannen Henrik Treimo har anbefalt en ny måte å forstå museumsforskning på, en måte som skiller seg noe fra akademisk forskning (Treimo 2019). Treimo skiller mellom akademisk forskning fortrinnsvis presentert som tekster på den ene side, og på den annen side utstilling, og presenterer museumsforskning et sted mellom disse to punktene, og som et nytt og utvidet (museums)forskningsbegrep som trekker på begge praksisene – en posisjon som har mange likhetstrekk med Bäckströms. Heller enn å herme etter academia og akademisk forskning, og kanskje ikke få det til på grunn av mangel på tid og ressurser, kan man formalisere en egen form for forskning – museumsforskning eller “utställningsspecifik forskning”.

Den andre hovedposisjonen i denne diskusjonen er at forskning er – og bør forstås som – det samme, *uavhengig* av den institusjonelle konteksten den finner sted: At forskning i museene i prinsippet er og skal være av samme art som all annen vitenskapelig forskning

(se Fägerborg 2003; Svensson 2005; Zipsane 2005; Eriksen 2009; Svanberg 2011; Haugen 2015; Skurdal, Norseng, Gjerde, Mellemsether & Steffensen 2016; Haugen 2016). Forskningsbegrepet bør, i følge etnologen Eva Fägerborg, også i museumssammenheng “reserveras för det sökande av ny kunskap som er baserat på problemformulering, teoretisk förankring och arbete med vedertagna vetenskapliga metoder”, og slik skiller fra “kunskapsoppbygning i allmänhet” som jo i museene kan dreie seg om for eksempel dokumentasjon og innsamlingsarbeid (Fägerborg 2003:332): “Forskning är forskning, oavsett var den bedrivs, och har at utsätta sig för forskersamhällets krav och prövningar och delta i ett vetenskapligt samtal” (Fägerborg 2003:332). Også den dansk-svenske historikeren Henrik Zipsane slo i 2005 fast at forskning var en særlig arbeidsform, og “ikke noget som i sig selv kan være bundet til en institutionsform” (Zipsane 2005:192). Den norske kulturforskeren Anne Eriksen påpekte 2009 på lignende vis at forskning er et spesialisert arbeid som krever kontinuerlig utveksling med kollektivet som utgjør fag- og forskningsfelt. Forskerfellesskapet setter normene for hva som aksepteres som forskning, og en forsker må kjenne og stadig holde seg oppdatert på forskningssituasjonen. Forskeren må altså arbeide innenfor rammene av sitt fag, noe som ikke nødvendigvis kan forenes med museets behov og virksomhet, som eksisterer på avstand fra forskerfellesskapene (Eriksen, 2009:159 ff). Også i antologien *Forskning vid museer*, som presenterer forskningsprosjekter ved svenske sentralmuseer er bidragsyterne samstemte om at forskning i museer må følge de samme normene og den samme praksis som all annen forskning (Svanberg 2011). Flere argumenterer også for viktigheten av samarbeid med universitets- og høyskoletilknyttede forskere. Boken gir interessante innblikk i

gjennomførte prosjekter, men den diskuterer i liten grad hvilke vilkår museumsansatte har for å drive forskning.

Uavhengig av synet på forskningens karakter, er mange av deltagerne i diskusjonen enige i at forskning krever formell kompetanse gjennom doktorgrad, også i museene. Eriksen, for eksempel, hevder at skal museene drive forskning, må de “knytte til seg personer som har eller får mulighet til å skaffe seg [forsknings]kompetanse. I dag innebærer det en doktorgrad” (Eriksen 2009:177). Også Bäckström fremhever at “[f]orskere som har disputert eller har motsvarande vetenskaplig kompetens” er en forutsetning for et “utstillings-spesifikk forskningsprosjekt” (Bäckström 2016:115). Også Bygdell og Hansen mener at museer må ha personale med doktorgrad for å kunne drive forskning. De representerer nettverket *Forskning vid museer*, en institusjon som definerer forskning som “verksamhet som bedrivs av forskarutbildad personal, vilka genom systematisk verksamhet ökar samhällets kunskap” (2019:49ff). En slik forståelse av doktorgrad som forutsetning for forskning ser ut til å være fremtredende i Sverige og Danmark, mens i norsk museumspolitik er dette ikke tilfelle (jf. Bygdell & Hansen 2019: 52).²

Noen forskere har søkt å forklare hvorfor det ikke forskes mer i museene. Uklarheten i forskningsbegrepet trekkes frem av Fägerborg (2003) som en utfordring for diskusjonen; Bygdell & Hansen (2019) peker på at få ansatte “försvårar forskning”, at museumsansatte har vanskeligere å meritere seg som forskere, og dermed også å delta i “viktiga akademiska samtal”, sammenlignet med universitetsansatte. Eriksen har framhevet som et hovedproblem at museumssektoren av strukturelle grunner er lite egnet til å ivareta forskning. Museumsvirksomhet er en type praksis med bestemte forpliktelser, slik det er slått fast i den

offentlige museumspolitikken: Museene skal tjene samfunnet, formidlingen skal være et møtested og bidra til dialog mellom museet og (lokal)samfunnet og mellom ulike samfunnsgrupper. De er institusjoner for framvisning og tjenesteyting for et bredt publikum. Slike sammenhenger stiller andre krav til museets kunnskapsopparbeiding og -formidling enn forskersamfunnene gjør, hevder Eriksen. Forskning og museumsvirksomhet foregår på ulike arenaer, med ulike rammer og spilleregler, og de produserer ulike typer kunnskap. Avstanden er blitt lang mellom kunnskapsproduksjonen i museet og i forskningen, ifølge Eriksen (2009:172 ff.).

Vårt ståsted i disse diskusjonene, og vårt utgangspunkt for den følgende drøftingen, er at det vil være lite hensiktsmessig å skape et nytt forskningsbegrep (for eksempel “forskning i museer”) for å inkludere f.eks. formidling eller utstillingsarbeid og således øke museenes forskningsandel, da forskning som foregår i museene slik vil melde seg ut av forskerfellesskapet. Et syn på forskning som en generell *arbetsmåte* som er *felles* uansett hvor forskeren arbeider, enten det er på universiteter, høyskoler eller i museene, må være det dominerende, hvilket også er godt forankret i museumspolitiske dokumenter. Å smelte sammen ulike former for kunnskapsarbeid eller kunnskapsproduksjon i ett overordnet begrep – “forskning” – er dessuten uheldig, da slik begrepsbruk ikke anerkjenner de nødvendigvis spesifikke kompetansene som inngår i ulike typer kunnskapsarbeid (for eksempel dokumentasjon, evaluering og utstillingsarbeid – og forskning). Ofte bærer slik ekspansiv bruk av begrepet “forskning” også med seg en oppvurdering av forskning på bekostning av andre former for kunnskapsarbeid.

Ut fra en slik forståelse av forskning, som etter vårt syn også ligger til grunn for i alle fall

den norske museumspolitikken, kreves det at det legges til rette for at museumsansatte skal kunne forske. Da må det være rom for og meningsfylt å utøve forskning som er forpliktet i forhold til et forskerfellesskap utenfor museet. Det er en forutsetning for å holde ved like sin kompetanse som forsker. Dersom forskningen skulle ta utgangspunkt i behov som museets formidling stiller, blir det et spørsmål om dette kan forenes med forskningsinterne krav (jf. Eriksen 2009:179 ff.). Spørsmålet som vi drøfter i det følgende er todelt: Hva er det som har blitt gjort for å fremme forskning i museene? Og hvordan oppfattes dette i museene – belyst gjennom en gruppe museumsansatte. De praktiske erfaringene som her kommer frem, har etter vårt syn også betydning for spørsmålet om hvorvidt formell forskerkompetanse i form av en avlagt doktorgrad er en forutsetning for forskning i museene.

FORSKNINGSPOLITISKE TILTAK FOR Å FREMME FORSKNING I MUSEENE

Norsk museumsutvikling/ABM-utvikling/Kulturrådet har satt i verk en rekke tiltak med sikte på å stimulere forskningsaktiviteten ved museene. Ett eksempel er forskerkurset som Norsk Museumsutvikling arrangerte i samarbeid med Universitetet i Bergen i 2000 for å bidra til utvikling av museumsansattes forskningsprosjekter (St. meld. 49, 2008-2009:100). Kurset var organisert som tre samlinger der utkast til prosjektbeskrivelser ble veiledet og kommentert i grupper. Senere har flere initiativ oppmuntret museene til egen forskning og til samarbeid om forskning mellom museer og universiteter. ABM-utvikling/Norsk kulturråd har også i to omganger lyst ut midler til forskningsprosjekter bestemt for museer (ABM-utvikling/Norsk kulturråd 2010, og ny satsing 2018). Selve museumsreformen fra

årtusenskiiftet tok sikte på å styrke fagligheten ved de mange museene i Norge: Konsolidering i større enheter skulle blant annet styrke forskningsvirksomheten (se også Brenna 2018). Forsøk på å etablere “varig infrastruktur for forskning i og om museene” i regi av ABM-utvikling og Museumsseksjonen i Norsk kulturråd har vært iverksatt, blant annet i form av forskningsrettede museumsnettverk (jf. St. meld. 49:100). Disse nettverkene har til hensikt å organisere faglige interesser på tvers av enkeltmuseer og dermed skape miljøer for forskning og annet utviklingsarbeid. Norsk Kulturråd har oppsummert tiltaket som vellykket: Nettverkene bidrar til samarbeid på tvers av museer og til kompetanseheving hos ansatte (Eriksen 2011:3).

Politikken har også fått virkninger i museumssektoren. Norges Museumsforbund fikk høsten 2014 en egen forskningsseksjon, organiserer forskningskonferanser, og har også fra 2015 utgitt tidsskriftet *Norsk Museumstidsskrift* som en fagfelleverdert kanal for forskningspublisering. I konsoliderte museer opprettes det stillinger for forskningskoordinatorer og -ledere, det utvikles forskningsplaner og etableres forskningsgrupper, og forskningsresultater publiseres i fagfelleverderte kanaler, det være seg årbøker, tidsskrifter eller monografier.³ De offentlig finansierte museene må også rapportere omfanget av sin forskningsvirksomhet og publisering til Kulturrådet. Selv om det ikke er en direkte sammenheng mellom rapportert forskningsvirksomhet og finansiering, bidrar trolig selve rapporteringen til både større synlighet og oppmerksomhet om forskning i museene.

Museumsstatistikken viser også en rask vekst i antall publikasjoner i fagfelleverderte tidsskrifter (fra 355 i 2012 til 471 i 2018), der riktignok universitetsmuseene stod for brorparten (Kulturrådet 2013; Kulturrådet 2019b).

I mars 2017 konstaterte Humaniora-meldingen at forskningsaktiviteten var styrket ved mange museer i løpet av et snaut tiår, men la også til at forskningskompetansen og muligheten til å drive forskning ved museene fortsatt varierte (Meld.St. 25, 2017:42). Et spørsmål er hvor dekkende en slik relativt optimistisk vurdering av tilstanden er. Tilgjengelig statistikk tyder ikke på at forskningen i museer har gode vilkår. I 2009 hadde 67 museer forskningsplaner, og noen hadde tilsatt forskningsledere og opprettet forskningsutvalg (Eriksen 2011). Det er et spørsmål hvilke virkninger dette har hatt. Museumsstatistikken sier lite om dette. Statistikken for 2018 rapporterer om tallet på tilsatte med doktorgrad i de museene den omfatter og tallet på fagfellevurderte publikasjoner, men er lite informativ når det gjelder hvilke forhold i museene som bestemmer aktiviteten (Kulturrådet 2019b). Ut fra *Kulturrådets museumsundersøkelse 2018* anser museumslederne forskning som viktig, men samtidig mangler de fleste museene tilgang til ressurser til forskning, og kun 54% av museene oppgir å ha tilfredsstillende eller god tilgang til forskningskompetanse (Kulturrådet 2019a:32).⁴

Et videre spørsmål er hva som skal til for å øke forskningsaktiviteten. Mange av tiltakene for å styrke forskningen i museene har altså vært *strukturelle* eller *organisatoriske*, både i de enkelte museene, men også på et mer overordnet plan. Også mer *individrettede* tiltak for å øke og styrke forskningskompetansen blant de museumsansatte finnes. Et slikt tiltak er ansettelse av personer med formell forskerkompetanse i form av doktorgrad, et annet er å gi ansatte rom for å gjennomføre et doktorgradsløp. Antallet ansatte med doktorgrad i museene er da også økende: Mens det i 2011 var 175 ansatte med doktorgrad i museene, var tallet steget til 327 i 2018 (Kulturrådet 2019b, Figur

11. Formell kompetanse). De fleste av disse er riktignok ansatt i universitetsmuseene, og det er usikkert hvor stor innvirkning tiltakene har hatt på aktiviteten i andre museer.

Men er det de museumsansattes mangel på *formelle* forsker kvalifikasjoner som er hovedutfordringen? Uansett hva man måtte mene om årsakene til at virkeligheten ikke når opp til de kulturpolitiske målsettingene om forskning i museene, finnes det ansatte som forsker og publiserer, også uten doktorgrad. Pettersson påpeker for Sveriges del at hovedproblemet ikke er lav forskerkompetanse, men lav forskningsaktivitet, samt manglende organisering og planlegging av forskningen (Pettersson 2009:114-115). Vi kan spørre oss hva det er ved deres arbeidssituasjon som gjør at noen får det til, mens andre ikke gjør det? For å kunne svare på det trenger vi å vite noe om hvordan museumsansatte som vil forske opplever sin arbeidssituasjon.

HVA GJØRES I MUSEENE? ANSATTES RAMMEVILKÅR OG EVNE TIL Å FORSKER

Museenes plassering i samfunnsstrukturen tildeler dem bestemte oppgaver som gjør at de ansatte har andre forutsetninger for å forske enn ansatte ved universiteter og høyskoler. Det er likevel mulig å etablere rammer som gjør det mulig for flere å publisere forskningsresultater. I 2013 ble det laget en evalueringsrapport av Kulturrådets program "Forskning om museer og arkiv", bygget på kvalitative intervjuer og spørreskjemaer, der forfatterne fant at de enkelte museumsansattes forskningsmotivasjon, ledelsens holdning, og sammenhengende forskningstid var avgjørende for gjennomføring av prosjektene (Heen & Salomon 2013:7).

Heen og Salomons resultater samsvarer godt med vår egen undersøkelse av erfaringene til studenter som har gjennomgått et-

ter- og videreutdanningstilbudet for museumsansatte ved Universitetet i Bergen. Den bygger på spørreskjemasvar fra studenter på emnene "MUSE620 Å forske i og på museum" og "MUSE621 Vitenskapelig publisering for museumsansatte" som ble etablert i 2015.⁵ Spørsmålene utarbeidet vi med bakgrunn i undervisning på emnene over flere år. Begge emnene er på 15 studiepoeng, er uten studieavgift som etter- og videreutdanningsemner på universitetene vanligvis har, og er samlingsbasert med tre samlinger i semesteret og slik tilpasset studenter fra hele landet. Hovedsakelig baseres undervisningen på plenumsdiskusjoner om studentenes foreliggende utkast til tekst, i tillegg til noe kateterundervisning samt individuelle veiledninger. MUSE620 er tiltenkt museumsansatte som ønsker å styrke kompetansen sin innen planlegging av selvstendige forskningsprosjekter: Studentene utvikler en skisse til et konkret forskningsprosjekt, som de så kan ta fatt på der de er ansatt. MUSE621 øver studentene i det å publisere forskningsresultater i form av artikler i fagfelleverderte vitenskapelige tidsskrifter. Studentene skriver et utkast til en vitenskapelig artikkel, basert på egen forskning, som etter kurset ideelt sett er ferdig til å sendes til vurdering i et relevant vitenskapelig tidsskrift.

Fra høsten 2015 til og med våren 2018 ble det til sammen avlagt 57 godkjente eksamener i MUSE620 og MUSE621, av 49 studenter som kommer fra hele landet.⁶ Vi sendte ut et spørreskjema til disse 49.⁷ Første utsending var i juni 2018, og purring ble sendt i august samme år. Vi mottok svar fra 19 respondenter,⁸ hvilket gir en svarprosent på 39. I tillegg til bakgrunnsdata (kjønn, utdanningsbakgrunn, ansettelsesforhold, og hvem som tok initiativ til etter- og videreutdanningen), ble det stilt fritekst-spørsmål om hvilke elementer i emnene som opplevdes viktigst; i hvilken grad

arbeidsgiver gir plass til forskning, og i hvilken grad en klarer å sette av tid til forskning; hvorvidt en har forsket etter avlagt eksamen i MUSE620 og/eller MUSE621; hvorvidt en har publisert etter avlagt eksamen i de nevnte emnene; erfaringer med fagfellevurdering; planer om forskerutdanning; og om indirekte følger av denne etter- og videreutdanningen. Vi har gjort en nærlesing av svarene. De fleste respondentene var kvinner,⁹ de fleste hadde tatt eksamen i "MUSE620: Å forske i og på museum".¹⁰ De fleste arbeidet i større museer,¹¹ de fleste var fast ansatt,¹² nesten alle hadde hovedfag eller mastergrad, ingen hadde doktorgrad,¹³ og de fleste hadde fagbakgrunn fra historie eller kulturvitenskap.¹⁴

Vi er oppmerksomme på at undersøkelsen ikke er stor nok til å gi et representativt bilde av situasjonen på museene, men vi mener at den kan peke på noen trender og antyde noen problemfelt. Gitt den lave svarprosenten kan vi ikke trekke konklusjoner om hva som kjenner utegner gruppen av respondenter som sådan. Svarene vi har fått er likevel interessante som uttrykk for hvordan museumsansatte erfarer sine muligheter for å drive forskning og hva de oppfatter som avgjørende hindringer for å få det til. Vi kan forestille oss at de som oppsøker denne typen utdanningstilbud er særlig motiverte for å forske, og at erfaringene deres derfor er spesielle. Like fullt reflekterer de forhold som har vært medvirkende til å forme hver enkelts individuelle situasjon og de mulighetene og hindringene de møter på sin arbeidsplass. Materialet viser også at det finnes fellestrekk i hvordan de forstår hva som er de avgjørende barrierene.

PUBLISERING OG FORSKNINGSPLANER

De færreste av våre studenter har doktorgrad som mål, men vårt inntrykk er at alle har hatt

som mål å komme i gang med egen forskning og publisering av denne. Hvis vi først ser på hvorvidt respondentene har publisert forskningsresultater etter deltakelse i MUSE-emnet og/eller sendt artikler til fagfelle vurdering, så har 5 av 19 respondenter publisert artikler. Flere av disse har publisert flere artikler: Én hadde to artikler i trykken, og en annen hadde tre, alle i fagfelle vurderde vitenskapelige tidsskrifter. I tillegg har flere nye arbeid til fagfelle vurdering.

Samtlige av de som har publisert, har publisert arbeid i fagfelle vurderde kanaler, men flere av disse har også levert mer populærvitenskapelige bidrag. I tillegg har ytterligere 3 respondenter arbeid under fagfelle vurdering. Samlet sett oppga altså 8 av 19 respondenter enten å ha publisert eller å ha arbeid under publisering. Det vil si at 8 av 19 respondenter i løpet av de siste tre år har lyktes med å komme ut med forskningsbidrag. Doktorgradsutdanning er med andre ord ikke en absolutt betingelse for å bidra med forskningsresultater som tilfredsstillende vitenskapelige standarder, selv om den kompetansen som ph.d.-graden gir, nok vil gjøre det lettere å få sine bidrag på trykk.

Det er rimelig å forvente at de som melder seg på kurs som dette skal oppnå resultater. En viktig forutsetning er at de er motiverte for å gjennomføre sine planer (jf. også Heen & Salomon 2013:7). Kursene bidrar sannsynligvis også til å organisere arbeidet for den enkelte ved å lage forpliktende rammer med frister for innleveringer av utkast, og ikke minst et miljø av medstudenter som gir tilbakemeldinger.

MØTET MED FORSKNINGSVERDENEN

Undervisningen har lagt stor vekt på tilbakemeldinger på utkast, både individuell tilbakemelding, men også tilbakemeldinger i plenum. Slike tilbakemeldinger er en form for fagfelle vurdering, og vi har også tatt opp tidsskriftenes

fagfelle vurdering som tema i undervisningen. I undersøkelsen har vi spurt om respondentenes erfaringer med fagfelle vurdering. Reaksjonene var delt. En har svart at denne “virket lite grundig og gav lite å jobbe videre med”. De andre var mer fornøyd, og en understreket at fagfellene “kom med gode og konstruktive tilbakemeldinger, selv om jeg ikke var enig med alt de sa”. Andre påpekte at “redaksjonen har fulgt opp”, at fagfelle vurderingene har vært “saklige og endringsforslag og innspill har vært godt begrunnet” og en annen utdypet: “Ryddig redaksjon og meget god fagfelle vurdering (etter malen en nidkjær og grundig, en noe mer overfladisk) som var til stor hjelp for at artikkelen ble trykket”. En av respondentene hadde erfaring med fagfelle vurdering fra tidligere, og dette var en blandet opplevelse: Vedkommende undret seg over at det “tilsynelatende ikke er noen etiske retningslinjer for hva fagfeller kan skrive”.

Vi har vært opptatt av å finne ut hvorvidt deltagelsen på MUSE-emnene har fått følger utover utvikling av forskningsprosjekt og publisering. Respondentene fremhevet at deltagelsen har gjort noe med måten de ser på arbeidet sitt i museene. En skrev at etter MUSE-emnene forsøkte vedkommende å tenke konkrete avgrensede forskningsprosjekter og ha muligheter til publisering i bakhodet når man jobber med andre ting, samt å prioritere arbeidsoppgaver som i etterkant kan ende opp i forskning og publisering. En annen skrev at deltagelsen innebar en “fordypning” som har hatt “en mer verdi for alt annet av mitt arbeid på museet”. Generelt ble emnenes positive bidrag som “dytt i riktig retning” fremhevet. Flere fremhevet større faglig selv tillit og tyngde, og at de ble skjerpet som lesere av andres tekster. For noen har deltagelsen på emnene også ført til at de har fått større ansvar for forskning på jobb: En er blitt bedt om å lede en arbeidsgruppe som søker om forskningsmid-

ler, arbeide med forskningsplanen på museet, og holde innlegg om forskning for kolleger. Andre igjen driver med fagfellevurdering. Personer som har tatt disse emnene kan altså fungere som en slags surdeig for forskning i sine respektive museer.

Noen har fått fart på forskningen: En respondent som allerede har fått flere artikler på trykk forteller at arbeidene har vist for andre institusjoner at museet faktisk driver med vitenskapelig forskning. Artiklene brukes som pensum på et universitet, som også har trukket forfatteren inn som sensor, og tatt initiativ til forskningssamarbeid med museet. En annen forteller at MUSE-deltagelsen førte til at vedkommende ble inkludert i en forskergruppe utenfor museet, som nå har både søkt og fått eksterne forskningsmidler, og en tredje fremhever at MUSE-deltagelsen har åpnet vei til nye nettverk. Det er med andre ord mulig å stå i forbindelse med et forskningsfelt også når man arbeider i et museum. Men det kan kreve en stor individuell innsats, avhengig av hvilken støtte man har i egen institusjon.

ARBEIDSGIVERS (MANGLENDE) TILRETTELEGGING

I hvilken grad tilrettelegger arbeidsgiver i museene for at forskning kan finne sted? Litt overraskende var det ikke klar sammenheng mellom det respondentene skrev om arbeidsgivers tilrettelegging for forskning og deres publisering. Av de 8 som enten hadde publisert eller var i ferd med å publisere, var det kun 2 som skrev om at det forelå gode strukturer for forskning på arbeidsplassen i form av forskningsledelse, planer og forskergrupper. Blant de som ennå ikke hadde publisert, var det også ganske få som rapporterte om slike strukturer – kun 3 respondenter.

Men den av respondentene som helt klart har

fått gjort mest, beskrev også det helt klart best utviklede forskningsmiljøet ved sin arbeidsplass av samtlige: Her fantes forskningskoordinator, forskerforum, ledelse og kolleger som støttet andres forskningsarbeid og ikke minst forstod hvor mye arbeid det ligger bak en relativt kort forskningsartikkel.

Det var ikke alle som erfarte å bli oppfordret til forskning. En av respondentene som arbeider ved et mellomstort museum skrev: "Hos oss er det et fravær av forskningsinteresse. Det gjorde det lite stimulerende å sette i gang selv". De aller fleste respondentene ble imidlertid oppfordret til forskning av sin ledelse. Blant dem som hadde publisert, var det flere som skrev at de ble gitt tid og/eller plass til forskning, enn blant dem som ennå ikke hadde publisert noe. Blant de sistnevnte var det flere som understreket nettopp mangelen på sammenhengende tid. En respondent, ansatt på et stort museum, skrev: "Det er gode strukturer for forskning på min arbeidsplass, men på grunn av mange oppgaver og lite tid, blir ofte forskning lidende". En annen, også denne ansatt på et stort museum, skrev at det til en viss grad ble "oppfordret til [forskning], men i mindre grad tilrettelagt, slik at om en ønsker å forske vil man likevel ha knapt med tid, fordi man ikke får satt av tid til å faktisk gjøre det". Forskning var altså noe ledelsen gjerne oppfordret til, publisering var ledelsen svært positiv til, men dette ble ikke fulgt opp med prioritert tid til forskning. Man ble oppfordret til forskning, men det ble samtidig forventet at forskningen skulle foregå på fritiden, i helgene og i feriene, og/eller når alt annet arbeid var gjort.

En av respondentene skrev at vedkommendes konsoliderte enhet har en forskningsgruppe, og at det er utarbeidet en forskningsplan, men det er gjerne ikke nok for at forskning skal skje: "Ledelsen er svært positiv til publiserte artikler, men ikke like flink til å prioritere

å rydde plass til det arbeidet som må ligge bak en vitenskapelig artikkel”. En tredje utdypet dette dilemmaet:

[F]orskning er ikke prioritert i museumshverdagen, sammenlignet med f.eks. formidling eller samlingsforvaltning. Jeg har ikke et miljø for å diskutere forskning heller. Kollegaer er støttende så lenge forskningen ikke går på bekostning av prioriterte arbeidsoppgaver. Forskning behandles heller ikke som en integrert part av f.eks. utstillingsproduksjon, som går i retning av rene dokumentasjonsprosjekter.

Dette er ikke en situasjon som er unik for vedkommende respondent. Flere rapporterte om at strukturene er på plass, men at det ikke alltid er nok. Noen ganger har det sammenheng med at museets forskningsleder sitter for langt unna og egentlig ikke har tid til å være forskningsleder:

Det er en fagansvarlig som skal være en form for forskningsleder ved museet som er “hovedsete” i museet. Vedkommende tar ingen initiativ – har andre oppgaver som tar fokus. Ikke mulig å sette av tid i min stilling. I den grad jeg får gjort noe, skjer dette i fritiden og om kvelden.

I noen museer er ikke strukturene for forskning (forskningsledelse, forskningsplaner osv.) på plass. I andre museer er strukturer på plass, men ikke individuell tilrettelegging. Forskningen blir gjennomgående nedprioritert, ved at den blir forventet utført etter at alt annet og mer presserende arbeid er ferdigstilt, eller etter arbeidstid, som ulønnet arbeid.

HVA SKAL FORSKNING I MUSEENE VÆRE?

Internt i sektoren er det tatt til orde for at det er urealistisk å forvente at alle museene skal være forskningsinstitusjoner, for eksempel at mellomstore regionmuseer skal ha ressurser til å

drive med forskning på linje med universiteter og høyskoler. Velure-utvalget ville i 1996 løse dette problemet ved at noen museer skulle utpekes som *ansvarsmuseer* som skulle gis midler til å forske, og at forskningsvirksomheten skulle samles i disse (NOU 1996:7, 202). Se senere har en idé vært at museumsnettverkene skulle fremme forskning gjennom samarbeid på tvers av enkeltinstitusjoner. Slike nettverk ble et viktig element i museumsreformen på begynnelsen av 2000-tallet. Det kan også se ut til at der svenske museer orienterer seg i retning av samarbeid med universitet og høyskole, har norske museer har lagt større vekt på samarbeid seg imellom (Jf. Svensson 2005:5; Bygdell & Hansen 2019:57; Eriksen 2011).

Vårt spørreskjemamateriale tyder på at strukturer for forskning, så som forskningsledelse på den enkeltes arbeidsplass kan være viktig, men det er ikke nok. Det er heller ikke nok at museet har ansatte med formell forskningskompetanse i form av doktorgrad. Det går an å satse på individrettet kompetanseheving også ut fra master-/hovedfagskompetanse for å få til forskning i museene. Like viktig er, for det første, museumsleders opp-prioritering av forskning, og for det andre, individuell tilrettelegging, der konkrete forskningsoppgaver ses på linje med andre arbeidsoppgaver og gis tid. Kan hende vil en holdningsendring hos arbeidsgiver, der det settes av tid til utvikling og gjennomføring av forskningsprosjekter, være det lille ekstra som gir forskning en hedersplass på museet. Men som Heen og Salomon skriver: “Å ha planer, finansiering og muligheter for organisatorisk tilrettelegging er imidlertid ikke nok. Man må også ha motiverte medarbeidere med tilstrekkelig kompetanse, og forskningen må være mulig å kombinere med andre arbeidsoppgaver den ansatte har” (2013: 24). Vi kan legge til: Forskeren må på en eller annen måte ha et miljø å forholde seg til

der forskningen blir anerkjent som interessant og der problemstillinger og framgangsmåter kan diskuteres med andre.

Individuell kompetanseheving *kan* fungere til å fremme forskning i museene, i enkelte tilfeller svært godt, og også slik at det kommer hele institusjonen til gode. Men slike gode resultater er avhengig av at det legges til rette for forskningsaktiviteten. Denne tilretteleggingen bør handle mer om tid og prioritering i arbeidshverdagen, enn av opprettelsen av formelle strukturer som forskningsgrupper og planer. Men her henger selvsagt alt sammen med alt: Uten strukturelle forutsetninger og tilrettelegging er det krevende å få ansatte til å bruke sin oppfriskede forskningskompetanse, og uten kompetente og trygge ansatte hjelper ikke strukturelle tiltak til å få i gang forskning. Og verken forskergrupper eller skjerpet individuell forskningskompetanse er særlig mye verdt, dersom det ikke faktisk settes av tid til forskning for den enkelte.

NOTER

1. § 2 i den finske museilagen (314/2019) fastslår at “syftet med museiverksamheten är att (...) främja och utnyttja forskningen kring samlingarna och andra innehåll (...)”; § 8 i den svenske museilagen (2017:563) sier at “Ett museum ska bidra till forskning och annan kunskapsutbyggnad, bland annat genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde”; *Den danske museumsloven* (LK Bnr 358 af 08/04/2014) fremholder i § 2 at forskning er en av museenes oppgaver.
2. I Danmark ble det i 2013 innført krav om at man måtte ha en ph.d. for å søke kulturministeriets forskningsmidler: <https://www.magisterbladet.dk/magasinet/2016/magisterbladet-nr-3-2016/museerne-bliver-langsomt-klogere>. Takk til Vinnie Nørskov for denne opplysningen.
3. Jf. for eksempel Ryymin 2015 for eksempler på slike publikasjoner.
4. *Kulturrådets museumsundersøkelse 2018* (Kulturrådet 2019a) viser at de fleste museumslederne deler oppfatningen av forskningens betydning i museene. I tillegg til digitalisering og formidling, fremheves forskning som spesielt viktig for at museene skal kunne realisere sin ønskede utvikling i det kommende tiåret, men samtidig fremhever de fleste museumslederne (81 % av respondentene) at ressursene til forskning enten er dårlige eller ikke tilfredsstillende (2019a:32). Nesten halvparten fremhever også at tilgangen til forskningskompetanse er dårlig eller ikke tilfredsstillende. Hva museumslederne legger i “kompetanse” og “ressurser” i denne sammenheng, fremgår imidlertid ikke av undersøkelsen.
5. Universitetet i Bergen udatert. Emnebeskrivelse MUSE620 og MUSE621.
6. Undersøkelsen er godkjent av NSD. Vi er bevisste på at vi som har utformet emnene også har utformet spørreskjemaet og gjennom undervisningen blitt kjent med respondentene. Spørreskjemasvarene er anonyme, men likevel kan dette ha påvirket respondentenes svar, enten i form av en spesielt positiv omtale av emnene, eller at en har unngått å svare på henvendelsen, fordi en enten sitter igjen med en negativ opplevelse, eller ikke har fått utført planlagt forskning.
7. Det er totalt 57 beståtte eksamener i de to emnene, men flere personer har vært oppmeldt i begge emnene. Det totale antallet studenter er 49. Det er over 50 % flere studenter på MUSE620 enn på MUSE621. På MUSE620 var det i perioden oppmeldt 43, møtt 38, bestått eksamen 38. På MUSE621 var det oppmeldt 24, møtt 19, og bestått eksamen 19.
8. I én av tilbakemeldingene var skjemaet ikke besvart.

9. Blant respondentene var 14 kvinner og 5 menn.
10. 13 hadde tatt eksamen i MUSE620, 6 i MUSE621, og 2 svarte ikke på dette (2 studenter har eksamen fra begge emnene).
11. 4 arbeidet i museer med 1-5 ansatte; 1 i museer med 6-10 ansatte, 13 i museer med over 10 ansatte, og 1 svarte ikke på spørsmålet. Det er en usikkerhet knyttet til svarene: Noen kan ha svart antall ansatte i avdeling, andre kan ha svart antall ansatte i konsolidert organisasjon.
12. 17 var fast ansatt, 1 var midlertidig ansatt, og 1 svarte ikke på dette spørsmålet.
13. Som ledd i undervisningen, og på forespørsel fra studentene, orienterer vi om oppbygging av forskerutdanningen, om obligatoriske deler i utdanningen, om forskjellen mellom dr. philos.- og ph.d.-graden, og om hva som forventes i en monografi versus en artikkelbasert doktoravhandling. Vårt inntrykk er at de fleste studentene har lite informasjon om forskerutdanningen. I undersøkelsen spurte vi om man har videre planer for forskerutdanning, og 8 respondenter svarte at de vurderte dette. Svarene varierer fra det konkrete, der man presiserer at planen er en artikkelbasert ph.d. med kappe, til det mer løse, at man "håper å få tid".
14. 3 hadde fagbakgrunn fra historie; 5 fra kulturvitenskap/etnologi/kulturhistorie; 2 fra arkeologi; 3 fra estetiske fag; 2 fra realfag; og 4 svarte ikke på dette spørsmålet.

REFERANSER

- ABM-utvikling/Norsk Kulturråd 2010. *Forskning om museer og arkiv. En forskningssatsing fra ABM-utvikling og Norsk kulturråd 2010-2011*. <https://www.kulturradet.no/documents/10157/e4647c0b-ac5f-4ec8-a4ad-fda995e2d6ec> [sett 15.10.2019].
- Aronsson, Peter 2018. "European museum knowledge." *Nordisk Museologi* 1, 157–160.
- Bjørkås, Svein, Jostein Gripsrud & Silje Thingstad, Silje 2003. *Kunnskapsbehov i kultursektoren. En utredning om forskningsformidling på kulturfeltet utført på oppdrag fra Norges forskningsråd*. Norges forskningsråd <https://www.forskningsradet.no/siteassets/publikasjoner/1107958523981.pdf> [sett 15.10.2019].
- Brenna, Brita 2009. "Hva gjør museologi?" *Nordisk Museologi* 1, 63–75.
- Brenna, Brita 2018. "Museums and museologies in Norway", *Nordic Museology* 1, 111–118.
- Bygdell, Cecilia & Anna Hansen 2019. "Forskarutbildande – garanter för en forskande museisektor?" I Lindqvist, Katja (red.). *Kompetens i museisektorn: politik, praktik och relationen till högre utbildning*. Lund: Nordic Academic Press, 49–67.
- Bäckström, Mattias 2016. *Att bygga innehåll med utställningar: utställningsproduktion som forskningsprocess*. Lund, Nordic Academic Press.
- Eriksen, Anne 2009. *Museum. En kulturhistorie*. Oslo: Pax.
- Eriksen, Anne 2011. "Utviklingen på museumsfeltet". https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kud/styrer_raad_utvalg/kulturutredningen/eriksen_utviklingen_paa_museumsfeltet.pdf [sett: 15.01.2019].
- Frøyland, Merethe 2007. "Museumsutdanning i Norge – eksisterer det?" *Nordisk Museologi* 1, 87–91.
- Fägerborg, Eva 2003. "Kulturhistoriska museer och forskning – en het potatis." I Amundsen, Arne Bugge, Bjarne Rogan & Margrethe C. Stand (red.). *Museer i fortid og nåtid. Essays i museums-kunnskap*. Oslo: Novus forlag, 328–342.
- Haugen, Bjørn Sverre Hol 2015. "Museenes gjøren – væren – vorden." I Jacobsen, Harald (red.) *Anno Hedmark*. Trondheim, Museumsforlaget: 9–16.
- Haugen, Bjørn Sverre Hol 2016. "Korleis skal museumsforskarar publisere?" *Forskerforum* 06.10.2016.
- Heen, Hanne & Robert Salomon 2013. *Forskning om museer og arkiv. En evaluering av et forskningsprogram i regi av Kulturrådet*. Oslo, Arbeidsforskningsinstituttet og Kulturrådet. <https://www.kulturradet.no/documents/10157/105685/>

- Forskning+om+museer+og+arkiv.pdf [sett 15.10.2019].
- Henningsen, Anne Folke & Malene Vest Hansen 2014. "New research network for studies in the curatorial." *Nordisk Museologi* 2, 123–126.
- Innstilling om de halvoffentlige museers virksomhet og drift fra Museumskomiteén 1967*, 1970. Bergen: Kirke- og undervisningsdepartementet.
- Johansen, Anders 2000. "Museumsforskning som museumsutvikling." *Nordisk Museologi* 2, 59–68.
- Kulturrådet 2013. "Statistikk for museum 2013". <https://www.kulturradet.no/documents/10157/100b93dc-6b59-4d00-b99e-7f70b19b86f9>. [sett: 15.01.2019].
- Kulturrådet 2019a. "Kulturrådets museumsundersøkelse 2018". <https://www.kulturradet.no/documents/10157/e9dde1a1-8073-4e11-adcc-31037c8a3597> [sett: 28.01.2020]
- Kulturrådet 2019b. "Statistikk for museum 2018". <https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/statistikk-for-museum-2016> [sett: 28.01.2020].
- Lindqvist, Katja (red.) 2019. *Kompetens i museisektorn: politikk, praktik och relationen till högre utbildning*. Lund, Nordic Academic Press.
- Lund, Johan. 2016. *Museet vid Korsvägen*. Göteborg: Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet.
- Meld.St. 25, 2017. *Humaniora i Norge*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- NOU 1996:7. *Museum: Mangfald, minne, møtestad*. Oslo: Kulturdepartementet.
- Nørskov, Vinnie 2018. "Museums and museology in Denmark in the twenty-first century." *Nordisk Museologi* 1, 89–95.
- Pabst, Kathrin 2016. "Museumsforskning i klemme". *Forskerforum*, nr. 7. <https://www.forskerforum.no/museumsforskning-i-klemme/> [sett: 26.11.2019].
- Pabst, Kathrin 2017. "Tenk bredere om museumsforskningen." *Forskerforum*, 06.02.2017.
- Pettersson, Richard 2009. "Museerna och forskningen." *Nordisk Museologi* 2, 110–129.
- Ryymän, Teemu 2015. "Forskning i og på museum: Fem variasjoner over et tema". *Norsk museumstidsskrift* 1, 52–61.
- Skurdal, Jostein, Per G. Norseng, Kristin Øye Gjerde, Hanna Mellemseter & Morten Steffensen 2016. "Løsninger for museumsforskning i klemme". *Forskerforum* 05.12.2016.
- Smeds, Kerstin 2006. "Om museologiska utbildningar i Sverige". *Nordisk Museologi* 2, 136–140.
- Smeds, Kerstin 2018. "Museum science?" *Nordisk Museologi* 1, 154–156.
- St.meld. nr. 22, 1999–2000. *Kjelder til kunnskap og oppleving*. Oslo: Kulturdepartementet.
- St. meld. nr. 49, 2008–2009. *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*. Oslo: Kultur- og kirkedepartementet.
- Svensson, Birgitta 2005. "Innledning". I Svensson, Birgitta (red.). *Föremål för forskning. Trettio forskare om det kulturhistoriska museimaterialtes möjligheter*. Stockholm: Nordiska museets förlag, 5–15.
- Svanberg, Fredrik 2011. *Forskning vid museer*. Stockholm, Historiska Museet.
- Treimo, Henrik 2019. "Sketches for a methodology on exhibition research 1". I Bjerregaard, Peter (red.). *Exhibitions as Research. Experimental Methods in Museums*. London: Taylor & Francis, 19–41.
- Vilkuna, Janne 1993. "Museologi i Finland". *Nordisk Museologi* 1, 67–72.
- Waidacher, Friedrich 1997. "Museology – why, where, when?" *Nordisk Museologi* 2, 59–68.
- Whitehead, Guðrún D. & Sigurjón Baldur Hafsteinnsson 2008. "Museology and the Icelandic museum field." *Nordisk Museologi* 1, 104–110.
- Universitetet i Bergen udatert. Emnebeskrivelse MUSE620, <https://www.uib.no/ahkr/85573/muse620-å-forske-i-og-på-museum>; Emnebeskrivelse MUSE621, <https://www.uib.no/ahkr/93070/muse621-vitenskapelig-publiserings-museumsansatte> [sett: 15.01.2019].
- Ydse, Tone Fredriksen 2007. *Museum, arkiv og*

40

- samfunn. Kunnskapsbehov og utfordringer.* Oslo: Norsk kulturråd.
- Zipsane, Henrik 2005. "Det finnes kun én – ikke to – forskningsstandarder!" I Svensson, Birgitta (red.). *Föremål för forskning. Trettio forskare om det kulturhistoriska museimaterialets möjligheter.* Stockholm: Nordiska museets förlag, 192–198.
- Østby, Jon Birger 2009. *Museene og myndighetene. Hovedtrekk i museumspolitikken fra Hove-utvalget til museumsreformen*, i Hanna Mellemseter (red) "*En smuk fremtid*". Trøndelag Folkemuseum Sverresborg 100 år. Trondheim: Tapir.
- Ågotnes, Hans-Jakob 2018. "What is museology and what should it be? A reflection on how today's museological thinking came into being." *Nordisk Museologi* 1, 144–146.

*Tove Ingebjørg Fjell, professor i kulturvitenskap
University of Bergen
PO Box 7805*

*NO-5020 Bergen
<https://www.uib.no/en/persons/Tove.Ingebj%C3%B8rg.Fjell>
Tove.fjell@uib.no*

*Teemu Ryymin, professor i historie
University of Bergen
PO Box 7805
NO-5020 Bergen
<https://www.uib.no/en/persons/Teemu.Sakari.Ryymin>
Teemu.ryymin@uib.no*

*Hans-Jakob Ågotnes, professor i kulturvitenskap
University of Bergen
PO Box 7805
NO-5020 Bergen
<https://www.uib.no/en/persons/Hans-Jakob.%C3%85gotnes>
Hans.agotnes@uib.no*